

До спеціалізованої Вченої ради Д 26.130.01
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

ЖИВКО ЗИНАЇДИ БОГДАНІВНИ

на дисертаційну роботу **Россошанської Ольги Валентинівни**

«Методологічні засади оцінювання економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб’єктів господарської

діяльності

АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ

Сьогодні факт того, що розвиток будь-якої економічної системи має спиратися на інноваційну платформу, сприймається як аксіома. Попри те, що більшість вітчизняних підприємств мають досить високий потенціал для інноваційного розвитку, питома вага інноваційних підприємств у реальному секторі національної економіки залишається критично недостатньою для забезпечення сталого економічного розвитку держави.

З урахуванням трендів сучасної світової та національної економіки, функціонування та розвиток інноваційно активних підприємств все частіше розглядається в контексті їхньої економічної безпеки. Це цілком віправдано, оскільки спроможність ефективно діяти в умовах високої невизначеності, турбулентності, непередбачуваності, надмірних ризиків, пов’язаних з феноменом інновацій та специфічної проектно-орієнтованої організації управління, визначається для таких підприємств здатністю забезпечити безперервність економічної діяльності. Основоположна роль у цьому належить оцінюванню. Оцінки фактичного стану економічної безпеки мають використовуватись як інформація для ухвалення відповідних управлінських

рішень в системі екосесенту. Реалізація цих завдань на практиці ускладнюється відсутністю науково обґрунтованого дієвого інструментарію, який давав би можливість отримувати достовірні кількісні оцінки рівня економічної безпеки, при цьому враховувати специфічні ознаки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств як особливого класу.

Дослідження, присвячені окремим аспектам методології та проблематики оцінювання економічної безпеки підприємств, з'являються останніми роками все частіше. Вже можна констатувати наявність низки підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств. Це відображає цілком закономірний процес формування окремої дисципліни естиметології у межах економічної безпекології. Разом з тим, все ще бракує системних досліджень на межі економічної безпекології та інших релевантних наук, адже тільки такий всебічний погляд може забезпечити досягнення вагомих науково-практичних результатів, які потрібні вітчизняним підприємствам вже сьогодні. У коло таких досліджень мають потрапляти категорії, безпосередньо пов'язані з оцінюванням як видом діяльності (суб'єктивність, цінність, оцінна шкала), особливостями феномену економічної безпеки як об'єкту оцінювання, визначальних загроз економічній безпеці підприємств на сучасному етапі розвитку економіки (знання, компетентність, середовище діяльності). Це вимагає системного формування принципово відмінних аксіологічних, онтологічних, гносеологічних та методологічних зasad дослідження такого складного об'єкту пізнання, як оцінювання економічної безпеки підприємств, зокрема інноваційних проектно-орієнтованих.

З огляду на це, дослідження О. В. Россошанської характеризується високим рівнем актуальності та своєчасності. На користь цього свідчить і той факт, що воно виконувалось в межах п'яти фундаментальних науково-дослідних робіт Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля та Луганської філії Інституту економіко-правових досліджень НАН України у 2006-2014 роках.

СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНОСТІ ТА ДОСТОВІРНОСТІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ

Структура та зміст дисертаційної роботи розкривають її тему, відповідають поставленій меті та актуальним для її досягнення завданням у межах об'єкту і предмету дослідження.

Усі завдання роботи виконані. Так, у першому розділі, виокремлено відмінні ознаки сучасної економіки та характерні для неї джерела загроз економічній безпеці підприємств, розкрито сутність ПО підприємств, показано ціннісно-орієнтований характер оцінювання як діяльності, виявлено проблематику оцінювання економічної безпеки ПО підприємств, системно представлено науково-практичну проблему дослідження.

Другий розділ присвячено розробленню ключових епістемологічних положень, із позиції яких автор досліджувала явище оцінювання економічної безпеки підприємств, у тому числі формулюванню вихідних аксіом та постулатів, формуванню базового тезаурусу дослідження, підходу до цілісного представлення методології оцінювання економічної безпеки ПО підприємств.

У третьому розділі містяться концептуальні моделі і положення, зокрема розроблено систему екосесента, в якій оцінюванню економічної безпеки відведено місце повноцінного компонента, розкрито сутність економічної безпеки підприємства через визначення взаємопов'язаних системоутворювальних факторів, визначено сутність усіх компонентів методології діяльності з оцінювання економічної безпеки ПО підприємств, у тому числі сформульовано аксіоми і принципи, введено поняття стратегічної економічної безпеки ПО підприємства, запропоновано модель цілісного представлення економічної безпеки ПО підприємства в часових горизонтах, сформовано термінологічну систему оцінної діяльності, виділено чотири групи ключових оцінних показників, запропоновано модель системи оцінювання економічної безпеки в методології оцінювання, а також метод

побудови нечітких шкал для визначення граничних та порогових значень індикаторів економічної безпеки.

Четвертий розділ присвячений розробленню та методів оцінювання економічної безпеки ППО підприємств для трьох груп показників: темпоральних показників діяльності, комфортності внутрішнього середовища діяльності, компетентності працівників. Розроблено метод інтегрального представлення результатів оцінювання, визначено порогові значення нечітких оцінних шкал, побудованих на основі лінгвістичної змінної «Стан небезпечності діяльності» та її аналогів.

У завершальному п'ятому розділі представлено результати дослідницько-виробничої перевірки розроблених методів, розроблено механізм оцінювання стратегічної економічної безпеки ППО підприємства в системі екосесента. Приведено обґрунтування доцільності цілісного розгляду одержаних результатів як наукового напряму у межах безпекології, визначено актуальні наукові питання і напрями подальших досліджень.

Усі результати, які виносяться на захист, належним чином обґрунтовані, є достовірними, базуються на фундаментальних положеннях економічної науки, безпекології, екосесента, системно-інтеграційної теорії підприємства, теорії цінностей, оцінювання, кваліметрії, нечітких множин, лінгвістичної теорії тезаурусу, основоположні праці із питань економічної безпеки, інноваційного розвитку, проектно-орієнтованого управління підприємствами. Автором коректно використано широкий спектр релевантних методів дослідження, як загально-наукових, так і спеціальних, про що докладно викладено у вступі (с. 33-35). Обґрунтованість та достовірність результатів забезпечується також якісною методологічною, інформаційною, джерельною базою дослідження (630 найменувань), якісним науковим апаратом посилань. Список використаних джерел свідчить про ґрунтовну обізнаність автора зі спеціальною літературою, коректне посилання на них у тексті – про уміння систематизувати, критично аналізувати джерела, виділяти найсуттєвіше. Отримані наукові результати логічно викладені у розділах дисертації,

відповідають поставленим завданням, пройшли успішну апробацію та перевірку, широке обговорення у наукових колах, у тому числі серед фахівців суміжних спеціальностей (менеджменту, управління проектами, управління знаннями тощо). Усе це у сукупності засвідчує достатній рівень обґрунтованості та достовірності результатів дослідження.

Наукові положення і результати, які виносилися на захист у кандидатській дисертації Россошанської О.В., наведені лише в оглядовій частині докторської дисертації дослідження.

НАУКОВА НОВИЗНА ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Новизна одержаних результатів полягає у формуванні науково обґрунтованих методологічних зasad наукового напряму естиметології на засадах системно-цілісного підходу на межі економічної безпекології та менеджменту (на прикладі специфічного та стратегічно важливого для сталого розвитку національної економіки класу підприємств – інноваційних проектно-орієнтованих).

Ключова відмітна риса дослідження – системність підходу як для задач дослідження і представлення проблематики, так і для розроблення і представлення основних результатів. В якості базового гносеологічного інструментарію застосовано чотирьохелементну модель системи, яка відносилась до одного з наукових результатів кандидатської дисертації автора. З моменту її першого оприлюднення (у 2000 р.) на неї зроблено більше 100 посилань у публікаціях інших дослідників, вона стала центральною пізнавальною моделлю наукової школи «Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем в епоху економіки знань», використана для розроблення та представлення концептуальних наукових результатів більше, ніж у 10 дисертаціях (як рівня кандидатських, так і докторських).

В дисертаційній роботі заявлено сім результатів рівня «вперше» та шість результатів рівня «удосконалено».

Основоположне значення для всього дослідження мають такі наукові результати, як:

методологічний підхід, за яким оцінювання економічної безпеки підприємства вперше розглянуто як повноправний компонент системи екосесенту, який продукує оцінки економічної безпеки для узгодження захисних дій з уникнення/нівелювання/мінімізації впливу загроз (результат системи забезпечення економічної безпеки), які ідентифіковані (результат системи економічної безпеки), на безперервність діяльності підприємства та досягнення його економічних інтересів (результат економічної системи) (рівень «вперше»);

концептуальна модель економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств, на підставі якої встановлено визначальну роль стратегічної економічної безпеки (безпеки майбутньої діяльності у довгостроковій перспективі), виділено три групи показників різної природи (поточної діяльності як явища, ззовні; стану внутрішнього середовища за критерієм сприятливості для інноваційної проектно-орієнтованої діяльності співробітників; компетентності співробітників у інноваційній, проектній діяльності) (рівень «вперше»);

структуру методології оцінювання економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств як специфічного виду суб'єкт-об'єктної ціннісно-орієнтованої діяльності (рівень «удосконалено»).

Названі базові результати визначили напрямки пошуку та сутність інших одержаних автором результатів. Уdosконалення структури методології стосується представлення на єдиній системній основі відомих компонентів, групування їх за трьома системними рівнями (концептуальним, логічним, технологічним) та визначеністю загальними положеннями теорії та практики оцінювання, особливостями оцінювання економічної безпеки як феномену та особливостями діяльності інноваційних проектно-орієнтованих підприємств.

Слід відмітити, що усі базові результати дослідження розроблені з позицій чітко окреслених автором епістемологічних положень, представлених

у другому розділі. Вихідним для їх розроблення стало розуміння визначальної ролі оцінювання для процесів моніторингу, діагностики, контролю в контексті економічної безпеки, її визначення та забезпечення; суб'єктивного та ціннісно-орієнтованого характеру оцінювання; розкриття сутності безпеки підприємства як суб'єктивної оцінки об'єктивної можливості негативного впливу джерела небезпеки на його діяльність. Застосування цих положень у межах авторського епістемологічного простору дослідження, у тому числі авторських визначень економічної безпеки та інноваційного проектно-орієнтованого підприємства, дозволило вперше розробити пул моделей, які у сукупності на концептуальному рівні відображають ключові джерела економічної небезпеки для класу інноваційних проектно-орієнтованих підприємств. До таких джерел віднесені обмеженість часового та просторового ресурсів, в термінах системно-інтеграційної теорії підприємства Б. Клейнера¹ (зовнішній аспект); стрижневі компетентності співробітників, знання щодо діяльності в умовах проявлення загроз, наявність відповідних умов для генерування нових персональних та організаційних знань та їхнього перетворення на інновації (внутрішній аспект).

У сукупності наведені результати стали підґрунтям для подальшого формування системи оцінних індикаторів (інтегрованого та трьох локальних відповідно до виділених раніше трьох груп показників), релевантних показників, розуміння необхідності розроблення специфічних методів та оцінних шкал для вимірювання та інтерпретації економічної безпеки підприємства. Слід зауважити, що автор свідомо відмовилася від використання сухо традиційних економічних показників діяльності підприємства в контексті оцінювання економічної безпеки. Це цілком виправдано всіма одержаними на попередніх ітераціях дослідження результатами. Так, для оцінювання стратегічної економічної безпеки за показниками діяльності застосовані темпоральні показники за аналогією із «золотим правилом економіки», обґрутовано власне «стратегічне раціональне правило інноваційного проектно-орієнтованого підприємства» у

вигляді динамічного ряду, який визначає директивних порядок темпів зміни таких показників діяльності, як питома вага доданої вартості від використання об'єктів інтелектуальної власності у ринковій вартості підприємства, рентабельність, питома частка витрат на R&D, питома частка витрат на оплату праці в загальному обсязі витрат. Оцінювання стратегічної економічної безпеки за показниками внутрішнього середовища ґрунтуються на відповідях працівників на сім запитань, які змістово пов'язані з показниками ефективності систем виявлення, підтримки та розвитку креативних працівників, застосування проектного підходу, ступеню захищеності різних груп працівників, підтримки працівниками мети стратегічного лідерства. Для задач оцінювання стратегічної економічної безпеки за показниками компетентності працівників визначається рівень знань та стійкість особистої позиції для чотирьох груп компетенцій щодо забезпечення безперервності проектної та процесної діяльності, управління знаннями за наявності впливу непередбачених дестабілізуючих факторів.

У виборі індикаторів та показників автор спиралась також на удосконалений категорійний апарат. Удосконалення стосується систематизації та уточнення дефініцій співствованих тріад «індикатори – показники – чинники» – «виклики – загрози – небезпека». Завдяки цьому вказані чіткі межі між цими концептами, а також виокремлено сутнісну характеристику викликів, загроз і небезпеки як різного рівня сили впливу на безперервну діяльність. Цей результат, безумовно, являє собою важомий внесок у систематизацію категорійного апарату у межах безпекології в цілому, забезпечує основи коректного застосування термінів у практичній та дослідницькій діяльності.

Необхідним ступенем новизни характеризуються розроблений вперше метод оцінювання стратегічної економічної безпеки за темпоральними показниками діяльності та удосконалені методи оцінювання за показниками стану внутрішнього середовища діяльності підприємства, компетентності працівників. Всі вони мають об'єктивну основу, обґрутовану послідовність

етапів та дій, переважно нелінійні математичні моделі, які забезпечують отримання більш адекватних оцінок.

Для кожного методу запропоновані нечіткі оцінні шкали, побудовані на основі лінгвістичної змінної «Стан небезпечності діяльності» та її аналогів. Вибір саме нечітких шкал для задач оцінювання економічної безпеки є нетрадиційним і досить вдалим. Спираючись на положення теорії оцінювання, це так само забезпечує отримання більш адекватних оцінок складного явища економічної безпеки від суб'єктів оцінювання – особистостей.

Дляожної шкали емпіричним шляхом за результатами моделювання обґрунтовано граничні та порогові значення. Це стало можливим завдяки застосуванню авторського методу визначення граничних та порогових значень індикаторів економічної безпеки інноваційного проектно-орієнтованого підприємства із застосуванням лінгвістичної змінної «Зони безпеки діяльності». Метод дозволяє будувати нелінійну нечітку шкалу лінгвістичної змінної, функції приналежності якої відображають п'ять рівнів економічної безпеки (від безпечної діяльності до її руйнування)

Для агрегування оцінок станів економічної безпеки за локальними індикаторами вперше розроблено метод, який базується на емпірично виведеній формулі конвертації оцінок у інтегральну. Застосування методу дозволяє визначати граничні значення інтегрального індикатора, встановлювати зони можливих рівнів економічної безпеки і будувати нечітку шкалу на основі лінгвістичної змінної «Рівень економічної безпеки стратегічної економічної безпеки інноваційного проектно-орієнтованого підприємства».

Завершальним за логікою результатом є розроблений вперше механізм оцінювання стратегічної економічної безпеки інноваційного проектно-орієнтованого підприємства. Модель механізму типу «вхід – вихід» демонструє, яким чином розроблені та удосконалені методи, шкали, а також способи візуалізації застосовуються для отримання оцінок стану економічної безпеки за локальними індикаторами та інтегральної оцінки, а також

визначення рівня економічної безпеки. Вхідну інформацію забезпечують всі інші системи екосесенту. Вихідна інформація у вигляді визначених напрямів та рекомендованих заходів для підвищення рівня безпеки подається до інших систем екосесенту, реалізуючи логіку та взаємозв'язки моделі системи екосесенту, системоутворювальних факторів компонентів екосесенту, моделі системи оцінювання економічної безпеки підприємства в методології оцінювання.

Таким чином, проведений аналіз новизни наукових результатів дослідження засвідчує, що усі вони характеризуються достатнім рівнем наукової новизни, обґрунтованості та достовірності, являють собою самостійні здобутки автора, становлять науковий і практичний інтерес.

ТЕОРЕТИЧНА ЦІННІСТЬ І ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Отримані в результаті проведеного дослідження результати характеризуються високим рівнем наукової та практичної цінності.

Завдяки одержаним результатам автором зроблено значний внесок у поглиблення та розвиток теоретико-методологічних основ етимологічного аспекту екосесента на засадах системного підходу. Розроблені для класу специфічних, стратегічно важливих для національної економіки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств, у сукупності одержані результати утворюють новий перспективний (такий, що формується і має потенціал до прогресивного розвитку) напрям у межах економічної безпекології.

З практичної точки зору особливу значущість мають методики побудови оцінних шкал та визначення їх порогових значень, оцінювання стратегічної економічної безпеки ІПО підприємств у межах запропонованих методів, механізм та методика інтегрального оцінювання рівня стратегічної економічної безпеки, структура побудови нечітких правил для бази знань інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень. Їх використання

дозволяє отримувати достовірні оцінки рівня безпеки, генерувати адекватні ефективні заходи для покращення безпекової ситуації на підприємстві.

Підтвердженням значущості результатів для науки та практики економічної безпекології є їх використання в діяльності багатьох суб'єктів господарювання, а також у навчальному процесі підготовки фахівців з економіки, в обох аспектах досягнуто очікуваний позитивний ефект.

ПОВНОТА ВІДОБРАЖЕННЯ ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Основні науково-прикладні положення, висновки та рекомендації, одержані автором, повною мірою відображені у 51-й праці, з яких 21 наукова стаття опублікована у фахових виданнях України, 6 праць у зарубіжних виданнях, 1 монографія, 2 розділи у колективних монографіях, 21 - матеріали конференцій. Загальний обсяг опублікованих праць складає 48,23 д.а., з них особисто автору належать 46,40 д.а. Особистий внесок автора в кожну з праць у співавторстві представлений в автoreфераті (с. 30-35).

Кількість, обсяг та якість друкованих праць відповідають вимогам до опублікування результатів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, встановлених МОН України, достатньо повно розкривають наукові положення дисертації, не є тотожними між собою, висвітлюють висновки та положення, які виносяться на захист.

ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ

Під час вивчення тексту дисертації, автoreферату та основних опублікованих праць були виявлені деякі висновки й твердження, що слугують підґрунтам конструктивної дискусії під час захисту дисертації. До основних з них слід віднести такі.

1. На рис. 1.9 (с. 83) наведена карта перетину новітніх технологій на тлі наук, на якій дисертант визначила науки, які на сьогодні мають змістовний зв'язок з економічною наукою. Зміст дисертації підтверджує застосування в

ній нарбок з педагогіки, соціології, статистики, математики тощо. Було б доцільно наприкінці роботи побудувати таку саму карту, на якій показати усі ті знання із суміжних наук, які були використані у дисертації. Це дало б змогу більш цілісно представити базу знань одержаних результатів з оцінювання економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності.

2. Автор розглядає підприємство у класичному контексті - як соціально-економічний суб'єкт, якому притаманні функції виробництва, розподілення, обміну (реалізації) та відновлення (споживання), що функціонує й розвивається в просторі та часі (с. 153-155 розділ 2). Представляється, що орієнтуючи дослідження на таке визначення змісту дефініції "підприємство", автор неумисно зменшує предметне поле дослідження. А якщо орієнтуватися на інші тлумачення цього поняття (наприклад, за Ч. Барнардом – певна форма кооперації людей, якій притаманні певні якості, за Дж. К. Лафтою – поєднання елементів для реалізації програми або мети на основі певних правил та процедур та ін.), то як тоді виглядатимуть пропоновані положення щодо оцінювання економічної безпеки (та ще й інноваційно-орієнтованого підприємства): так само або потребується зміна акцентів, контекстів та навіть окремих концептів?

3. Епістемологічні положення у роботі представлено в чотирьох аспектах: аксіологічному, гносеологічному, онтологічному та методологічному (розділ 1, с.169-170). Але чомусь поза увагою автора залишився праксеологічний аспект, який, власне, базується на висновках аксіологічного, гносеологічного та онтологічного аспектів і, по суті, закладає фундаментальні підвалини методологічного аспекту оцінювання. Адже саме праксеологічний аспект найтіsnішим чином пов'язаний з практикою оцінювання економічної безпеки будь-якого підприємства, оскільки представлений діями з оцінювання, розглядом таких дій з позиції їхньої ефективності.

4. В роботі економічна безпека/невизначеність/небезпека визначена як усвідомлено суб'єктивно оцінений стан середовища діяльності підприємства

(с. 180-181). Виходячи з моделі системи оцінювання економічної безпеки підприємства (рис. 3.8, с. 265), суб'єктивізм визначається цінностями конкретного підприємства. Відповідно до моделі представлення цінності як властивості об'єктів (рис. 3.9, с. 268), в роботі було б доцільно навести приклади корпоративних цінностей для ІПО підприємств та засоби їх переведення у критерії оцінювання економічної безпеки.

5. На основі запропонованої моделі гармонійної цілісності було сформульовано закон тріадного гармонійного розвитку (с. 219). Було б доцільно більш детально розкрити, яким чином невиконання цього закону може впливати на економічну безпеку підприємства.

6. У запропонованій автором системі показників оцінювання стратегічної економічної безпеки ІПО підприємств виділено чотири групи показників, в кожній з яких – три компоненти (рис. 3.12, с. 275). Обґрунтування трьох компонентів показників базується на розумінні сутності тріади "раціо-емоціо-інтуїціо". Залишається незрозумілим змістовна сутність четвертої групи, в якій автор пропонує враховувати показники, що відображають особливості діяльності конкретного ІПО підприємства. Відкритим залишається питання щодо змісту та способу представлення показників цієї групи.

7. Розроблений метод оцінювання стратегічної економічної безпеки за показниками стану середовища діяльності передбачає розрахунок індикатора сприятливості внутрішнього середовища інноваційній діяльності для різних груп працівників (с. 320). Апріорі можна стверджувати, що оцінки будуть різними. Тоді виникає питання узгодженості таких оцінок між собою і способу врахування думки кожного з працівників. Відповіді на це питання у тексті дисертації не знайдено.

8. Потребує уточнення вибірка саме десяти українських (с. 381) та дев'яти російських (с. 391) підприємств, які було вибрано автором для перевірки дієвості методу оцінювання стратегічної економічної безпеки за

темпоральними показниками та побудованої нечіткої шкали оцінювання стану економічної безпеки за цими показниками.

9. Незрозумілим залишається питання організації дії механізму оцінювання стратегічної економічної безпеки ПО підприємств (с. 424-427). Єдине, що пропонується в дисертації з цього питання, це впровадження в діяльність служби оцінювання інтелектуальної комп'ютерної програми підтримки прийняття рішень для формування оціночних суджень про стан стратегічної економічної безпеки. Сьогодні підприємства не мають в загальній системі менеджменту самостійних організаційних одиниць, які б відповідали окремо за кожний елемент системи екосесенту, які повинні за логікою моделі механізму бути задіяні в його реалізації (рис. 5.25 с. 425).

10. У розділі 5 роботи (с.422-425) надано методи оцінювання стратегічної економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств. Проте неясно, в межах якого підходу найпродуктивнішим та найрезультативнішим є застосування цих методів. В економічній безпекології сьогодні найпоширенішими є захисний, діяльнісний, ресурсний та гармонізаційний підходи. Але застосовність пропонованих методів оцінювання стратегічної економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств у контексті основних підходів до забезпечення економічної безпеки підприємства у роботі чомусь чітко не позначено.

Проте наведені дискусійні положення та зауваження суттєво не знижують наукову та практичну цінність роботи, високий теоретичний рівень проведеного дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота Россошанської Ольги Валентинівни «Методологічні засади оцінювання економічної безпеки інноваційних проектно-орієнтованих підприємств» за темою, змістом та отриманими результатами відповідає паспорту спеціальності 21.04.02 – економічна безпека суб’єктів господарської

діяльності, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить нові наукові положення та науково обґрунтовані результати, що розв'язують важливу науково-прикладну проблему розроблення методологічних зasad системного оцінювання економічної безпеки класу інноваційних проектно-орієнтованих підприємств.

Обсяг тексту дисертації, стиль та мова викладення результатів, оформлення відповідають вимогам, установленим МОН України та релевантними чинними Державними стандартами України.

Автореферат дисертації розкриває основні наукові та прикладні положення, висновки і рекомендації, за структурою і змістом є ідентичним тексту дисертації.

Дисертаційна робота за якістю проведенного дослідження, ступенем новизни, достовірності й обґрунтованості сформульованих наукових положень і висновків, теоретичною та практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Россошанська Ольга Валентинівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб’єктів господарської діяльності.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
Львівського державного університету
внутрішніх справ

Живко З.Б.

